

УДК 364.7

DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-7786.2019/5-1/2>

А. Борисова, асп.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ
ORCID iD 0000-0002-3391-0997

ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ ОЦІНКИ ПОТРЕБ ГРОМАДИ В СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГАХ

Запропоновано теоретичну модель оцінки потреб громади в соціальних послугах, яка базується на поєднанні кількісних та якісних методах соціологічних досліджень. Визначення існуючих надавачів соціальних послуг та соціальної структури населення розкриває потреби в соціальних послугах, які надаються найбільш чисельним соціальним групам ОТГ. Проведення фокус-групи з метою дослідження потреби, яку визначають для себе жителі громади, дозволяє сформувати комплексне бачення результатів оцінки потреб громади в соціальних послугах.

Ключові слова: об'єднана територіальна громада, потреби клієнтів соціальної роботи, виражена потреба, відносна потреба, соціальна послуга, соціальний паспорт громади, метод фокус-групи.

Вступ. Реформа децентралізації, яка є характерною для сучасної України, визначає, що до 2020 року по всій те мають бути сформовані *об'єднані територіальні громади (ОТГ)* – добровільне об'єднання декількох суміжних населених пунктів, в незалежності від районного підпорядкування, в одну адміністративно-територіальну одиницю. Зі зміною адміністративного строю відбувається і перерозподіл повноважень і відповідальності між органами місцевого самоврядування громад та державою. Так, ОТГ отримують пряме фінансування з державного бюджету не лише на благоустрій, а також і на забезпечення наступних сфер: медицина, освіта, соціальний захист (соціальні послуги та адміністративні послуги соціального характеру). В зв'язку з цим відбулись зміни і в Законі України "Про соціальні послуги", який було прийнято в 2019 році і який набрав чинності з січня 2020 року. Зокрема, в ньому зазначено: *Визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади у соціальних послугах* – збір, узагальнення та аналіз інформації про наявність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, про їхні потреби у соціальних послугах, на основі результатів яких приймаються управлінські рішення щодо організації надання таких послуг [1]. Відповідальність за проведення такого дослідження також закріплена за ОТГ. Про це йдеться у двох законодавчих документах: Наказ №890 Міністерства соціальної політики: "Діяльність щодо реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення, формування та виконання місцевих програм соціальної підтримки проводиться уповноваженим соціальним підрозділом (посадовою особою) та охоплює визначення потреб громади в соціальних послугах; прийняття рішень про організацію надання соціальних послуг"[2] та ст. 11 ЗУ "Про соціальні послуги": До повноважень районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих органів міських рад міст обласного значення, рад об'єднаних територіальних громад належать: 1.визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади у соціальних послугах, у тому числі із залученням надавачів соціальних послуг недержавного сектору, оприлюднення відповідних результатів.

Таким чином, виникає необхідність у науковій розробці інструментарію, який зможе забезпечити оцінку потреб громади в соціальних послугах, враховуючи ресурси громади, особливості надання базових соціальних послуг.

Мета і завдання дослідження. Сучасна соціальна робота в громадах має відповідати потребам населенню в соціальних послугах, тому нашою метою є розробка теоретичної моделі оцінки потреб громади в соці-

альних послугах. Для досягнення мети нам необхідно дослідити соціальну структуру населення, ресурси для надання соціальних послуг, які є в громади та підібрати метод соціологічного дослідження для дослідження відносно потреби громади в соціальних послуг.

Стан дослідження: Дослідженням питання роботи з громадою займалось багато сучасних вчених, таких як Швалб Ю.М., Семігіна Т., Безпалько О.В.. Фокус їх роботи був спрямований на визначення категорії "громада", відмінність понять "громада" та "спільнота" та визначення ролі соціального працівника в роботі з громадами. [3; 4; 5] Тематика потреб в соціальній роботі підіймалась багатьма авторами. Розроблена нами модель ґрунтується на визначенні відносно та вираженої потреби, визначення та опис яких дала Сопко Р.І. у своїй роботі "Типологія потреб клієнтів у соціальній роботі" виділяє чотири типи потреб клієнтів у соціальній роботі [6]:

а) *Нормативна потреба* – визначена на основі суджень професіоналів, котрі вираховують і встановлюють певні стандарти, норми, рівні.(прикладом є розмір виплат внутрішньо-переміщеним особам для забезпечення рівня життя, який вважають достатнім експерти в Міністерстві соціальної політики)

б) *Потреба, що відчувається* – потреба, яка безпосередньо визнається людьми; визначається переважно за допомогою соціологічних опитувань.(прикладом є потреба у ремонті фонтану, на одній вулиці, а не на іншій. Дійсяються про такі потреби опитавши людей)

в) *Висловлена (виражена) потреба* – можна визначити з огляду на кількість людей, для яких вона актуальна; визначають методом статистичного обліку (прикладом є потреба в інтеграційних заходах після вимушеного переміщення людей з Донбасу).

г) *Відносна (порівняльна) потреба* – потреба, яку визначають на основі порівняння потреб тих людей, для кого вона неактуальна. При цьому зважають на географічні, демографічні, соціальні та інші відмінності груп людей. (Приклад: для людей похилого віку в одній об'єднаній територіальній громаді потрібен центр дозвілля, а в іншій, через географічні особливості – рейсовий автобус, який буде сполучати населені пункти громади і довозити людей до соціально-важливих об'єктів).

Питання ж оцінки потреб громади в соціальних послугах є досить новим. Німецький вчений К.Нойбер у своїй роботі "Оцінка потреб: Модель розвитку громади" визначає оцінку потреб як систематичний процес збору та аналізу даних з розподілу ресурсів з метою виявлення та визначення товарів та послуг, яких бракує спільноті для досягнення загальноприйнятих стандартів, за дотримання норм та надання яких відповідальність несе громада" [7]

Виклад основного матеріалу. Оцінка потреб громади в соціальних послугах є соціологічним дослідженням, яке включає в себе отримання інформації про ре-

сурси громади та особливості організації надання соціальних послуг, що на пряму залежить від соціально-психологічних особливостей жителів громади, території та існуючої інфраструктури. Джерелом отримання такої інформації може стати документ, який є обов'язковим при створенні об'єднаної територіальної громади – "соціальний паспорт громади" – це основний документ, який фіксує соціальний стан громади, особливості її ресурсів та інфраструктури. Загалом соціальний паспорт громади має містити 6 базових показників:

1. Географічний – включає в себе дані про загальну площу ОТГ, відстань між населеними пунктами, особливості рельєфу. Така інформація є важливою для забезпечення доступності до стратегічно-важливих об'єктів соціального захисту;

2. Демографічний – містить інформацію про загальну кількість населення, міграційні процеси, кількість населення в кожному населеному пункті, з врахуванням окремо гендерної складової, кількості дітей, дорослих та людей похилого віку. Така інформація сприяє визначенню критичних соціальних послуг, яких потребує значна частина всього населення громади;

3. Економічний – демонструє інформацію про загальний бюджет ОТГ, рівень її спроможності, канали фінансування (податки, державний бюджет, грантові кошти), рівень зайнятості населення, провідні галузі господарства, наявні підприємства. Це дозволить оцінити фінансову спроможність громади та особливості організації соціальних послуг;

4. Політичний – інформація про структуру органів місцевого самоврядування, наявні відділи, юридичні особи, громадські організації та сфери їх діяльності;

5. Освітньо-культурний – перелік закладів освіти та позанавчальних закладів, організації дозвілєвої сфери

6. Соціальний – описує кількість різних соціальних груп, які потребують особливої соціальної підтримки громади, зокрема сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах; діти-сироти, та діти, позбавлені батьківського піклування; учасники АТО/ООС, діти та члени сімей учасників АТО/ООС, внутрішньо переміщені особи, діти та дорослі з інвалідністю та інші. – цей показник дає можливість визначити направленість розвитку системи соціального захисту населення, орієнтуючись на кількість отримувачів відповідних соціальних послуг.

Сьогодні є багато напрацювань, які визначають соціально-психологічну характеристику та базові потреби різних категорій клієнтів соціальної роботи, відповідно і

соціальні послуги, які їм мають надаватись, є різними. Всі соціальні послуги можна поділити на три групи: 1) профілактика складних життєвих обставин; 2) подолання складних життєвих обставин; 3) мінімізація негативних наслідків складних життєвих обставин. Варто зауважити, що раніше клієнтами соціальної роботи були особи, які не здатні самостійно подолати життєві проблеми та успішно включитись в соціально-економічні відносини. В новому ЗУ "Про соціальні послуги" в ст.1 є нове визначення *соціальних послуг* – дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сімей, які в них перебувають. Це означає, що професійна соціальна робота має працювати з усім населенням, а не лише з особами/сім'ями, яке перебувають в складних життєвих обставинах.

Оцінка потреб громади ґрунтується на дослідженні якості базових соціальних послуг, що надаються та на визначенні відносної потреби, робить систему соціального захисту специфічним для кожної ОТГ. Це має бути якісний аналіз, який дасть змогу зібрати інформацію у двох, стратегічно-важливих груп: органи місцевого самоврядування, як структура, яка організовує процес соціальних послуг разом з безпосередніми надавачами; інша група – клієнти соціальної роботи, отримувачі соціальних послуг. Тому, на нашу думку, ефективним буде використання методу *фокус-групового дослідження*. Фокус-група — або, точніше, "сфокусоване групове інтерв'ю" — це особливий метод якісних досліджень, який дозволяє отримати оціночну, емоційну інформацію про послугу або проблему.[8]

Метод фокус-груп має широкую сферу застосування, допомагаючи дізнатися цінності представників цільової аудиторії, їх мотивацію при виборі послуги, емоційне сприйняття соціальної ситуації. Як у будь-якого дослідницького методу, у фокус-груп є свої переваги та недоліки. До перших належить гнучкість методики, відносна легкість і швидкість реалізації, можливість виявлення різних несподіваних аспектів обговорюваної теми, які складно розкрити, використовуючи кількісні методи. Недоліками методу можна назвати високі вимоги до професійного рівня модераторів і складність аналізу отриманої інформації.

Узагальнюючи обрані нами методи та розуміння різних видів потреб клієнтів соціальної роботи, ми розробили теоретичну модель оцінки потреб громад в соціальних послугах, яку зображено в рис. 1.

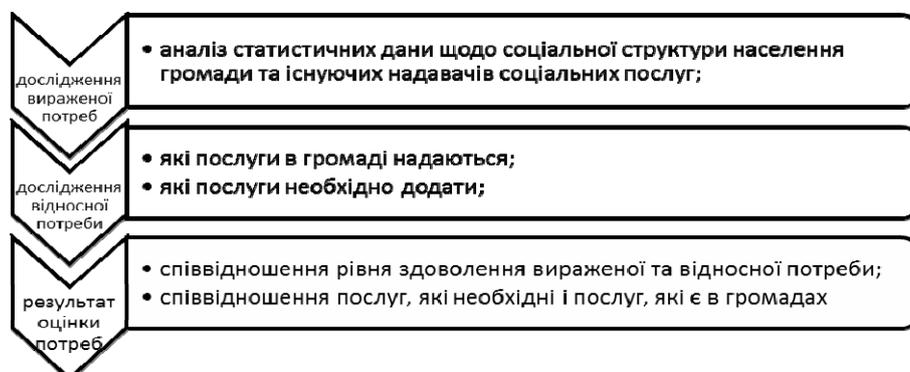

Рис. 1. Теоретична модель оцінки потреб громади в соціальних послугах

Для апробації даної моделі було проведено 66 оцінок потреб громади в соціальних послугах (по 3 ОТГ в 22 областях України) з метою розробки рекомендацій по покращенню системи соціального захисту.

Першим етапом було зібрано дані, які стосували кількісних показників. Аналіз соціальної структури дозво-

лить визначити виражену потребу громади і, відповідно, соціальні послуги, які мають обов'язково надаватись, щоб підвищувати якість життя населення. Ми класифікували базові соціальні послуги для різних категорій населення (табл. 1).

Таблиця 1

Базові соціальні послуги для різних категорій населення	
Категорія населення	Соціальні послуги, які передбачені законодавством
Особи похилого віку (за класифікацією ООН – особи, віком від 65 років)	<ul style="list-style-type: none"> • догляд вдома; • стаціонарний догляд; • підтримане проживання.
Особи з інвалідністю	<ul style="list-style-type: none"> • соціальна реабілітація; • денний догляд; • соціальний супровід; • соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці.
Діти з інвалідністю	<ul style="list-style-type: none"> • соціальна реабілітація; • денний догляд; • супровід під час інклюзивного навчання; • тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю; • соціальний супровід (сімей/батьків/ осіб, які їх замінюють); • консультування.
Особи/сім'ї, які перебувають в складних життєвих обставинах	<ul style="list-style-type: none"> • соціальний супровід; • кризове та екстремне втручання; • консультування; • соціально-психологічна реабілітація; • надання притулку.
Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування	<ul style="list-style-type: none"> • консультування; • соціальний супровід; • підтримане проживання; • влаштування до сімейних форм виховання; • соціальна адаптація; • посередництво.
Учасники АТО/ООС та члени їх сімей	<ul style="list-style-type: none"> • консультування; • соціальний супровід; • соціальна адаптація; • соціально-психологічна реабілітація.

Наступним кроком було розроблено стандартизований гайд, який містив в собі ключові питання стосовно якості надання соціальних послуг в громадах. Це має доповнити статистичні дані, які формують пріоритетність в наданні соціальних послуг. Питання для фокус-групи ґрунтувались на базових соціальних послугах, які прописані в ЗУ "Про соціальні послуги" і мали на меті чіткі задачі. Також гайд містив як загальні питання, які задавали кожній з груп, так і специфічні, які були зорієнтовані на організаторів/надавачів або отримувачів соціальних послуг.

Блок питань, орієнтованих для надавачів соціальних послуг:

1) Чи знаєте Ви, що таке соціальні послуги та адміністративні послуги соціального характеру? – відповідь на це питання дає інформацію про рівень обізнаності та професіоналізму серед організаторів та надавачів соціальних послуг. Якщо учасники не можуть дати відповідь на питання, то необхідно уточнити, що вони розуміють під цими ключовими поняттями;

2) Хто, на Вашу думку, є надавачами соціальних послуг? – з відповіді на це питання ми можемо отримати інформацію про рівень обізнаності надавачів соціальних послуг про конкурентів та цю сферу в цілому. Під час дослідження важливо зазначити, хто з переліку був названий, і чи є такі установи у них в громаді:

- Центр зайнятості;
- Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- Територіальні центри з соціального обслуговування;
- Центр надання соціальних послуг;
- Управління соціального захисту населення;
- Центри реабілітації;
- Інтернатні заклади;
- Громадські організації (зазначте пару назв).

3) Яка категорія отримує найбільший соціальний захист в громаді? – результати відповіді на це питання даю можливість визначити, яка категорія є ключовою в системі соціального захисту конкретної ОТГ, і, відповідно, й перелік соціальних послуг, які мають бути надані для конкретної категорії клієнтів.

Специфічні питання для отримувачів соціальних послуг:

1. Що таке, на Вашу думку, соціальні послуги? – Питання має на меті визначити спільний категоріальний апарат. Якщо учасники не можуть дати відповідь на питання, то варто зачитати визначення із Закону України "Про соціальні послуги" і обговорити його;

2. З якими проблемами Ви зіштовхувались під час отримання соціальних послуг? – метою є визначення тих проблем, які бачать отримувачі соціальних послуг. Оскільки є можливим варіант, коли не буде жодного варіанту, ми розробили свої варіанти, які базуються на різних дослідженнях цієї теми:

- Погана транспортна доступність (віддалене розташування);
- Складна процедура підготовки документів для отримання послуги;
- Незручний графік роботи надавачів послуг;
- Грубе поводження;
- Відсутність інформації про послуги, наприклад щодо умов їх надання;
- Низька доступність в приміщеннях надавачів соціальних послуг;
- Перенаправлення зі служби в службу без надання якоїсь допомоги;
- Тривалий час очікування отримання послуги;
- Менший обсяг послуги або низька якість (проблема не вирішена).

Блок із загальними питаннями для обох груп містить інформацію про кожну з 17 базових соціальних послуг, які визначені п.6 ст. 16 Закону України "Про соціальні послуги" та має на меті визначити рівень розуміння учасниками змісту та завдань різних соціальних послуг; хто може надавати/хто може отримувати послугу; якщо послуга не надається, то зробити припущення стосовно можливих причин.

- Чи надається в громаді послуга догляду вдома та денного догляду?
- Чи надається в громаді послуга підтриманого проживання?

- Чи надається в громаді послуга соціальної адаптації?
- Чи надається в громаді послуга соціальної інтеграції та реінтеграції?
- Чи надається в громаді послуга надання притулку?
- Чи надається в громаді послуга екстреного/кризового втручання?
- Чи надається в громаді послуга консультування?
- Чи надається в громаді послуга соціального супроводу?
- Чи надається в громаді послуга представництва інтересів?
- Чи надається в громаді послуга посередництва (медіації)?
- Чи надається в громаді послуга соціальної профілактики?
- Чи надається в громаді послуга натуральної допомоги?
- Чи надається в громаді послуга фізичного супроводу осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на колісних кріслах або мають порушення зору?
- Чи надається в громаді послуга перекладу жестовою мовою?
- Чи надається в громаді послуга догляду та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних?
- Чи надається в громаді послуга супровід під час інклюзивного навчання?
- Чи надається в громаді послуга інформування?

Протягом двох місяців 22 модератори провели 66 оцінки потреб громад в соціальних послугах, використовуючи розроблену модель. Після чого з кожним було проведено онлайн-інтерв'ю з метою отримання зворотнього зв'язку щодо ефективності використання саме запропонованої моделі проведення дослідження. Результати застосування саме такого набору методів ми визначили на кожному етапі роботи.

Перший етап, аналіз соціальних паспортів, дав можливість визначити особливості соціального складу населення, тобто кількісні показники різних соціальних груп що обумовлює чітку виражену потребу та фактичну наявність або відсутність організацій, які надають соціальні послуги або можуть бути потенційними надавачами соціальних послуг та знаходяться на території ОТГ. Наприклад в Бучанській ОТГ Київської області 10% всього населення є внутрішньо переміщені особи. Це означає, що для громади однією з найважливіших послуг є соціальна адаптація. Це міграційний процес, що означає притік людського ресурсу, а якісне надання такої послуги краще згуртує громаду.

Другий етап, проведення фокус-груп, також дав змогу зібрати цінну інформацію. Вдалось визначити, чи є проблеми з рівнем професійності у надавачів соціальних послуг, адже виявилось, що базові питання, які є методологічним підґрунтям їх роботи – є складними. Успішним виявилась й ідея почати фокус-групи з визначення поняття "соціальні послуги" з отримувачами, оскільки чітке конкретизація предмету обговорення дозволила учасникам легше орієнтуватися в різних соціальних послугах та пришвидшила процес дослідження.

Загальні питання для обох груп допомогли визначити: 1) потребу в населення в соціальних послугах, які хочуть отримувати жителі громади; 2) різницю в фокусі процесу надання соціальних послуг серед надавачів і серед отримувачів; 3) різницю в сприйнятті ресурсів, які потрібні для соціальних послуг (першочерговим є матеріальні чи людські ресурси); 4) рівень комунікації між надавачами соціальних послуг, між надавачами та клієнтами, що спричинює хибні уявлення про систему соціального захисту в ОТГ в цілому.

Третій етап – аналіз інформації, яку отримали з соціального паспорта та в результаті проведення фокус-груп. Всі модератори, які використовували цю модель, відзначили, що це допомогло скласти комплексне уявлення про відносну та виражену потреби громади в соціальних послугах. З даними, які було отримано при проведенні перших двох етапів було можливим зробити оцінку відповідності соціальних послуг, які мають надаватися для задоволення вираженої та відносної потреби та соціальних послуг, які вже надаються в громаді, визначити пріоритетність в організації або вдосконаленні системи соціального захисту населення відповідно до актуальних потреб громади.

Висновки та узагальнення. Запропонована нами теоретична модель оцінки потреби громади в соціальних послугах складається з двох ключових компонентів: кількісному визначенні соціальних груп та надавачів соціальних, які є в ОТГ та якісному дослідженні існуючої системи соціальних послуг. По результатам апробації, такий підхід дає можливість співвіднести об'єктивні та суб'єктивні потреби громади. У випадку з Бучанською ОТГ під час проведення фокус-груп учасники чітко визначили необхідність створення умов для сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, незважаючи на те, що кількість таких дітей становить менше 0.5%. А об'єктивна потреба в соціальній адаптації для ВПО не є актуальною, на думку учасників.

Отже ми можемо зробити висновок, що така модель дозволяє не тільки оцінити потреби, а й визначити критичні точки в системі надання соціальних послуг. Подальші дослідження мають сприяти вдосконаленню інструментів оцінки потреб громади в соціальних послуг, враховуючи дослідження факторів, які позитивно чи негативно впливають на соціальне благополуччя громади в цілому.

Потреби можуть визначатись як розрив між необхідним рівнем ресурсів, і тими ресурсами фактично існують. Ресурси – це те, що може використовуватися для задоволення потреб, від людського фактору до діяльності конкретних організацій та установ. Можливість систематично досліджувати потреби за допомогою такої оцінки дозволить розуміти актуальний стан того, чого бракує, і створить основу для розвитку ресурсів для задоволення цих потреб.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про соціальні послуги".
2. Наказ №890 Міністерства соціальної політики
3. Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді: навч. посіб. для ВНЗ. – К.: Центр навч. літ., 2005. – 176 с.
4. Семіпіна Т. В., Лиховид Д. О. "Громада" чи "спільнота" (інтерпретації феномену громади сучасними науковцями) Нова парадигма : журнал наукових праць / голов. ред. В. П. Бех ; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; творче об'єднання "Нова парадигма". – Вип. 123. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 6 с.
5. Швалб Ю.М. Психологічні підстави соціогенезу: громада, населення і сфільнота як суб'єкти соціальних відносин. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України, 2014. – С. 317-329
6. Сопко Р. Типологія потреб клієнтів у соціальній роботі / Р. Сопко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. – 2014. – Вип. 31. – С. 172-174. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2014_31_64
7. Нойбер, Кіт А.; Аткинс, Вільям Т.; Джейкобсон, Джеймс А. та Рейтерман, Ніколас А. Університет Мічиган., Програма безперервної освіти у сфері людських служб. Оцінка потреб: модель планування громади. 1980, 107 с. SHR-0004429 Доступно від Sage Publications, Inc.
8. Методика проведення фокус-груп: Методичні рекомендації для студентів спеціальності "журналістика" ВДПУ / Укладач – Лапшин С.А. – Вінниця: ВДПУ, 2016. – 28 с.

References

1. The Law of Ukraine "On Social Services".
2. Order No. 890 of the Ministry of Social Policy

3. Bezpalko O. V. Sotsialna robota v hromadi: navch. posib. dlia VNZ – K. : Tsentr navch. lit., 2005. – 176 s.

4. Semyhina T. V., Lykhovydy D. O. "Hromada" chy "spilnota" (interpretatsii fenomeny hromady suchasnymy naukovtsiamy) Nova paradyhma : zhurnal naukovykh prats / holov. red. V. P. Bekh ; Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova; tvorche obiednannia "Nova paradyhma". – Vyp. 123. – K. : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2014. – 6 s.

5. Shvalb Yu.M. Psykholohichni pidstavy sotsiohenezu: hromada, naselennia i spilnota yak subiekty sotsialnykh vidnosyn. Aktualni problemy psykholohii. Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii im. H.S. Kostiuks APN Ukrainy, 2014. – S. 317-329

6. Sopko R. Typolohiia potreb klientiv u sotsialni roboti / R. Sopko // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seria : Pedahohika. Sotsialna robota. – 2014. – Vyp. 31. – S. 172-174. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2014_31_64

7. Neuber, Keith A.; Atkins, William T.; Jacobson, James A. and Reuter-man, Nicolas A. Michigan Univ., Ann Arbor. Continuing Education Program in the Human Services. Needs Assessment: A Model for Community Planning. 1980, 107p. SHR-0004429 Available from Sage Publications.Inc.

8. Metodyka provedennia fokus-hrup: Metodychni rekomendatsii dlia studentiv spetsialnosti "zhurnalistyka" VDPU / Ukladach – Lapshyn S.A. – Vinnytsia: VDPU, 2016. – 28 s.

Надійшла до редколегії 19.06.19
Рецензовано 28.06.19

A. Borysova, PhD student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-3391-0997

THE THEORETICAL MODEL OF ASSESSMENT OF COMMUNITY NEEDS IN SOCIAL SERVICES

The article is devoted the theoretical model for assessing community needs for social services which based on a combination of quantitative and qualitative methods of sociological research. The profession of social work should focusing on the identification of community needs and the development of resources to social services. Needs can be identified as the gap between what is determined as a necessary level of resources and what resources actually exist. The ability to examine needs in a systematic way through a needs assessment helps in the identification of what resources are lacking and provides a basis for developing the resources to meet those needs.

The K. Neuber defines a needs assessment as "...a systematic process of data collection and analysis as inputs into resource allocation with a view to discovering and identifying goods and services the community is lacking in relation to the generally accepted standards and for which there exists some consensus as to the community's responsibility for their provision".

But if we talk about needs in social work, we should remember Sopko R.I. and her work "Typology of Client Needs in Social Work" where she identifies four types of client needs in social work: a) Regulatory need, b) Need felt, c) Need expressed, d) Relative (comparative) need.

The proposed theoretical model for assessing community needs for social services has 3 stages: 1) researching of the expressed need – analysis of statistical data on the social structure of the population of the community and existing providers of social services; 2) researching of relative need – analysis of the quality of social services provided in the community; 3) result of needs assessment – analysis of the ratio of the level of satisfaction of expressed and relative needs.

Keywords: united territorial community, social work client's needs, expressed need, relative need, social service, community social passport, focus group method.

A. Борисова, асп.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка, Киев, Украина
ORCID ID 0000-0002-3391-0997

ТЕОРЕТИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ОЦЕНКИ ПОТРЕБНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ ТЕРРИТОРИАЛЬНОЙ ОБЩИНЫ В СОЦИАЛЬНЫХ УСЛУГАХ

Разработано и предложено теоретическую модель оценки потребности населения территориальной общины в социальных услугах, которая основывается на объединение количественного и качественного методов социологического исследования. Определение существующих организаций, которые предоставляют социальные услуги и социальной структуры населения раскрывает потребность в социальных услугах, которые предоставляются наиболее многочисленным социальным группам территориальных общин. Проведение фокус-групп с целью исследования потребностей, которые определяют для себя сами жители общины, позволяет сформировать комплексное виденье результатов оценки потребностей групп в социальных услугах. .

Ключевые слова: Объединённая территориальная община, потребности клиентов социальной работы, выраженная потребность, относительная потребность, социальная услуга, социальный паспорт общины, метод фокус-группы